

## PAPER DETAILS

TITLE: The effect of birth order on attachment style according to attachment theory

AUTHORS: Seda Bayraktar, Gülsah Yahsi

PAGES: 209-218

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/389608>

## Bağlanma kuramı çerçevesinde doğum sırasının bağlanma stilleri üzerindeki etkisinin incelenmesi

*The effect of birth order on attachment style according to attachment theory*

Gülşah Yahşi<sup>1</sup> Seda Bayraktar<sup>2</sup>

Received Date: 17 / 10 / 2015

Accepted Date: 02 / 01 / 2016

### Öz

Bağlanma, yaşamın en erken evresinde, bebek ve bakım veren ilişkisi bağlamında gelişen, ağırlıklı olarak, doğumdan sonraki ilk yıl içinde, birincil bağlanma ilişkisindeki tekrar eden deneyimler doğrultusunda nörobiyopsikolojik bir gelişim izleyen yaşamsal bir oluşumdur. Doğum sırası, bir bireyin kardeşlerine göre dünyaya gelme sırası şeklinde tanımlanabilir. Doğum sırası çoğunlukla bireylerin fizyolojik gelişimleri üzerinde oldukça derin bir etkiye sahiptir. Aynı zamanda bireylerde bağlanma üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada bağlanma kuramı, bağlanma stilleri, doğum sırası ve bu kavramlar üzerinde etkisi olduğu düşünülen tanımlamalar yapılmış, çeşitli yaklaşımların açıklamaları bulunmaktadır. Araştırmanın diğer bölümlerinde verilerin karşılaştırılması ile elde edilen sonuçlara ve açıklamalarına yer verilmiştir. Bağlanma Kuramı Çerçevesinde Doğum Sırasının Bağlanma Stilleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi amaçlanmış olan bu çalışmada Kişisel Bilgi Formu ve Yakın İlişkilerde Yaşantı Envanteri-II kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırma grubu 18 yaş ve üzerinde olan ve 3 kardeşi 128 yetişkin katılımcıdan oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 16.0 istatistik programı kullanılmıştır. Doğum sırası ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi anlamak için, iki bileşene sahip olan değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız değişkenler t-testi (üç ve daha fazla bileşenden oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi ve Post-Hoc testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda eğitim durumu ve doğum sırasının bağlanma biçimi üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

**Anahtar sözcükler:** Bağlanma; Doğum sırası; Bağlanma Stili

### Abstract

Attachment is a vital neurobiopsychological phenomenon known to be dependent on the early relationship between baby and the caregiver. It mostly develops in the first year and out of repeated patterns of the primary attachment relationship. Birth order is defined as a person's rank by age among his or her siblings. Birth order is often believed to have a profound and lasting effect on psychological development. Also it has been thought that birth order has an impact on the attachment. In this study, attachment theory, attachment styles, birth order, and the definitions that thought to have an impact on these concepts have been made and also there descriptions of various approaches have given. In the other parts of the study, the results obtained from the comparison of the study data and descriptions have given. In this study that aimed to investigate the effects of birth order on the attachment styles within the framework of attachment theory, data were obtained with personal information form and inventory of experience in close relationships-II. The research group consisted of with over 18 years and 128 adult participants that have three brothers. SPSS 16.0 statistical program was used to consider the data. Understanding the relationship between birth order and attachment styles Independent Samples t-test were used for variables that consist of two components and One Way ANOVA and Post-Hoc tests were used. At the results of the analysis, it has been determined that education status and birth order affect the attachment style of the participants.

**Keywords:** Attachment; Birth Order; Attachment Style

<sup>1</sup>M.A., Psychologist, ISTANBUL/TURKEY, [g\\_yahsi@hotmail.com](mailto:g_yahsi@hotmail.com)

<sup>2</sup>Corresponding Author, Assist. Prof. Dr., Akdeniz University, Faculty of Letters, Psychology Department, ANTALYA/TURKEY, [sedabayraktar@hotmail.com](mailto:sedabayraktar@hotmail.com) [sedabayraktar@akdeniz.edu.tr](mailto:sedabayraktar@akdeniz.edu.tr)

## 1. Giriş

Toplumun en küçük yapı taşı ailedir. Ailesiyle kurduğu etkileşimler sonucu çocuk, çıkardığı sonuçları özümseyerek kişiliğinin ve ruhsal yapısının temellerini oluşturmaktadır. Çocuk aile içerisinde, doğumundan itibaren ilerideki davranışlarına temel olacak bağları kurmaya başlar (Cebeci, 2009). Bowlby (1953), çocuk ile onu yetiştiren kişi arasındaki ilişkinin önemine dikkat çekerek, “bağlanma” olarak adlandırdığı bu duygusal ilişkinin, çocuğa içinde büyüyebileceği emniyetli bir dünya sağladığını ve bu anlamda çocuğun dış dünyaya ve yeni deneyimlere uzanmasında çok önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır.

McGuirk ve Perrijohn (2008), doğum sırasının (en büyük, ortanca, sonuncu veya tek çocuk) kişilerin ilişkiler hakkında nasıl düşündüğünü ve davrandığını etkilediği düşünmektedir. Adler (2010), çocukların aile içindeki konumlarına bağlı olarak yaşadıkları ve farklılıklar gösteren yarar ve zararlar üzerine araştırmalar yapmıştır ve çocuğun aile içindeki konumunun çocuk üzerinde büyük etkisi olacağından söz eder. Çocukluk döneminde kurulan ilişki biçiminin, aile ilişkilerinin, ebeveyn tutum ve davranışlarının sağlıklı kişilik gelişimi üzerindeki etkililiğinden söz eden Adler’e göre ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkileri, onlara gösterdikleri ilgi ve koruma davranışları, çocuğun aile içindeki konumuna (ilk çocuk, ortanca çocuk, son çocuk ve tek çocuk) yani gerçek doğum sırasına göre değişim göstermektedir (Adler, 2000). Doğum sıramız, ailemizin kaçınıcı çocuğu olduğumuz, kişilik yapımızın şekillenmesinde oldukça etkilidir.

Araştırmanın temel amacı; “Doğum sırasının bağlanma stili üzerindeki etkisinin incelenmesi” olarak yapılandırılmıştır. Literatürden yararlanılarak doğum sırası, bağlanma, yetişkinlerde bağlanma gibi kavramları etkileyen bir takım değişkenler incelenerek aile içinde çocuğun konumunun (doğum sırasının) yetişkinlikte yaşanan bağlanmadaki etkisi gibi önemli bir olguya ışık tutulmaya çalışılacaktır. Bu araştırmanın önemi çocukluk çağına ilişkin bir deneyimin yetişkinlik dönemdeki çok önemli bir kavram olan bağlanma üzerindeki etkisini göstermeyi amaçlamasıdır.

## 2.Yöntem ve gereçler

### 2.1. Evren ve örneklem

Araştırmaya 18 yaş ve üzerinde, 3 kardeşli olan 128 birey katılmıştır. Katılımcılar üvey kardeşe sahip değildir ya da kardeş ölümünü yaşamamışlardır. Araştırmacı tarafından, istenen özelliklere uyan bireyler arasından rastgele olarak seçilmiştir. 18 yaş ve üzeri olması ayrıca ailesinde büyük/ilk çocuk, ortanca/ikinci çocuk ya da küçük/son çocuk olması dışında herhangi bir şart aranmamıştır. Katılımcıların tümü kendi istekleriyle çalışmaya katılım göstermişlerdir. Hiçbir katılımcıdan isim, soy isim gibi kimlik bilgileri istenmemiştir.

### 2.2. Veri toplama araçları

Araştırma problemini incelemek amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II kullanılmıştır.

#### 2.2.1. Kişisel bilgi formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen bu formda, katılımcıların, yaş, eğitim, doğum sırası (ilk/en büyük çocuk, ortanca çocuk, son/en küçük çocuk) gibi değişkenlerinin yanı sıra, medeni durumları, evlilik yaşları, sahip oldukları çocuk sayısı, kardeşler arası yaş farkı, evlilik şekilleri soruları yer almaktadır. Sorular araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Soru formunda toplam 16 soru bulunmaktadır.

### 2.2.2. Yakın İlişkilerde Yaşantı Envanteri-II (YİYE-II)

Bağlanma örüntülerini ölçmek için Brennan ve arkadaşlarının (1998) geliştirdiği Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE) kullanılmıştır. Bu ölçek yetişkinlikte romantik ilişkilerde bağlanmayı ölçmek için kullanılan 60 ölçeğe faktör analizi uygulanarak geliştirilmiştir. Faktör analizi sonucunda birbirinden büyük ölçüde bağımsız olan ve kişilerde kaygı ve kaçınmayı yansıtan iki boyut elde edilmiştir. Bireyler bu iki boyut temelinde değerlendirilebilecekleri gibi bu puanlara küme analizi uygulanarak belirlenen ve Bartholomew ve Horowitz (1991)'in Dörtlü Bağlanma Modeliyle uyumlu dört kategoriden birinde de sınıflandırılabilir. YİYE'nin Türkçeye uyarlaması (Sümer ve Güngör, 1999; Güngör, 2000) tarafından yapılmış, faktör yapısı ve DBM ile ilişkiler açısından beklenen bulgular elde edilmiştir. Ölçekteki her bir madde, Likert tipi 7 dereceli (1= hiç katılmıyorum, 7=kesinlikle katılıyorum) bir değerlendirme göz önüne alınarak değerlendirilmektedir. Ölçekteki 3., 15., 19., 22., 25., 27., 29., 31., 33. ve 35.maddeler ters puanlanmaktadır.

### 3. Bulgular

Bu bölümde sırasıyla örneklemin tümünde katılımcılar için Yakın İlişkilerde Yaşam Envanteri değişkenlerine ilişkin betimleyici istatistiklere ve araştırma denencelerinin sınındığı analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Çalışmaya toplam 128 kişi katılmıştır. Buna göre çalışmaya katılanlar cinsiyet değişkenine göre %64,8'i (83 kişi) kadın, %35,2'si (45 kişi) ise erkek; eğitim durumu değişkenine göre 47'si lise mezunu (%36,7), 40'ı üniversite mezunu, 19'u yüksekokul mezunu, 14'ü ortaokul mezunu, 5'i yüksek lisans/doktora mezunu ve 3'ü ilköğretim mezunu; yaşanan yer değişkenine göre %61,7'si (79 kişi) şehir, %21,9'u büyükşehir, %14,1'i kasaba ve %2,3'ü köy; medeni durum değişkenine göre %50'si (64 kişi) evli, 36'sı hayatında kimse yok, 18'i sevdiği birisi var, 8'i nişanlı ve 2'si dul; evlenme şekli değişkenine göre %28,1'i severek evlenme, %21,9'u görücü usulü evlenme ve %1,6'sı kaçarak evlenme; annenin eğitim durumu değişkenine göre %56,2'si (72 kişi) ilköğretim, 2 kişi yüksekokul ve 3 kişi üniversite; baba eğitim durumu değişkenine göre %41,4'ü (53 kişi) ilköğretim, 8'i yüksekokul, 10'ü üniversite olarak dağılmaktadır.

Katılımcıların eğitim hayatlarını akademik olarak değerlendirmelerine bakıldığında %57,8'i eğitim hayatlarının iyi olduğunu, %30,5'i orta olduğunu, %10,2'si çok iyi olduğunu ve %1,6'sı zayıf olduğunu; ekonomik durum değerlendirmesine bakıldığında ise %60,9'u ekonomik durumlarının iyi olduğunu, %32'si orta olduğunu, %4,7'si çok iyi olduğunu ve %2,3'ü de kötü olduğunu belirtmiştir. Çalışmaya katılanlara sorulan "sizce ailede kaçınıcı çocuk olmak en idealdir" sorusuna %50,8'i en küçük çocuk, %28,9'u ilk çocuk ve %20,3'ü ortanca çocuk; "sizce ailede kaçınıcı çocuk olmak en zor olanıdır" sorusuna %58,6'sı ilk çocuk, %27,3'ünün ortanca çocuk ve %14,1'inin de en küçük çocuk cevabını verdiği belirlenmiştir. Katılımcıların doğum sıralarına göre dağılımı incelendiğinde 48'inin ilk çocuk, 42'sinin en küçük çocuk ve 38'inin de ortanca çocuk olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların yaş ortalaması  $31,29 \pm 9,23$  olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılanlardan 66 tanesi evli olup bunların evlilik yaşlarının ortalaması  $24,74 \pm 4,58$ 'dir. Katılımcıların ortalama çocuk sayısı ise  $2,53 \pm 0,91$  olarak tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan katılımcılara uygulanan Yakın İlişkilerde Yaşantı Envanteri'nden elde edilen bulgular incelendiğinde YİYE ortalaması  $137,56 \pm 19,22$  olarak belirlenmiş olup YİYE'nin 2 alt gruba ayrılması sonucu elde edilen kaçınma puan ortalaması  $59,81 \pm 14,72$  ve kaygı puan ortalaması ise  $77,75 \pm 12,44$  olarak belirlenmiştir.

Yahşi, G., Bayraktar, S. (2016). The effect of birth order on attachment style according to attachment theory. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (1), 209-218.

Tablo 1. Katılımcıların bilgi formundan elde edilen bulgulara göre dağılımı

|                       | DEĞİŞKEN                         | F  | YÜZDE(%) |
|-----------------------|----------------------------------|----|----------|
| Cinsiyet              | Kadın                            | 83 | 64,8     |
|                       | Erkek                            | 45 | 35,2     |
| Eğitim Durumu         | İlkokul mezunu                   | 3  | 2,3      |
|                       | Ortaokul mezunu                  | 14 | 10,9     |
|                       | Lise mezunu                      | 47 | 36,7     |
|                       | Yüksekokul mezunu                | 19 | 14,8     |
|                       | Üniversite mezunu                | 40 | 31,2     |
|                       | Yüksek lisans/doktora            | 5  | 3,9      |
| Yaşadığı Yer          | Köy                              | 3  | 2,3      |
|                       | Kasaba                           | 18 | 14,1     |
|                       | Şehir                            | 79 | 61,7     |
|                       | Büyükşehir                       | 28 | 21,9     |
| Medeni Durum          | Evli                             | 64 | 50,0     |
|                       | Bekar (hayatında kimse yok)      | 36 | 28,1     |
|                       | Bekar (sevdiği-ilişkisi var)     | 18 | 14,1     |
|                       | Sözlü-nişanlı                    | 8  | 6,2      |
|                       | Dul                              | 2  | 1,6      |
| Evlilik Şekli         | Severek evlendim(flört evliliği) | 36 | 28,1     |
|                       | Görücü usulü evlilik yaptım      | 28 | 21,9     |
|                       | Kaçarak evlendim                 | 2  | 1,6      |
| Anne Eğitim           | Okur-yazar değil                 | 9  | 7,0      |
|                       | İlkokul mezunu                   | 72 | 56,2     |
|                       | Ortaokul mezunu                  | 22 | 17,2     |
|                       | Lise mezunu                      | 20 | 15,6     |
|                       | Yüksekokul mezunu                | 2  | 1,6      |
|                       | Üniversite mezunu                | 3  | 2,3      |
| Baba Eğitim           | Okur-yazar değil                 | 3  | 2,3      |
|                       | İlkokul mezunu                   | 53 | 41,4     |
|                       | Ortaokul mezunu                  | 26 | 20,3     |
|                       | Lise mezunu                      | 26 | 20,3     |
|                       | Yüksekokul mezunu                | 8  | 6,2      |
|                       | Üniversite mezunu                | 10 | 7,8      |
| Eğitim-Akademik Durum | Yüksek lisans/doktora            | 2  | 1,6      |
|                       | Çok iyi                          | 13 | 10,2     |
|                       | İyi                              | 74 | 57,8     |
|                       | Orta                             | 39 | 30,5     |
|                       | Zayıf                            | 2  | 1,6      |
| Sosyo ekonomik Durum  | Çok iyi                          | 6  | 4,7      |
|                       | İyi                              | 78 | 60,9     |
|                       | Orta                             | 41 | 32,0     |
|                       | Kötü                             | 3  | 2,3      |
| En İdeal Çocuk        | İlk çocuk                        | 37 | 28,9     |
|                       | Ortanca çocuk                    | 26 | 20,3     |
|                       | En küçük çocuk                   | 65 | 50,8     |
| En Zor Çocuk          | İlk çocuk                        | 75 | 58,6     |
|                       | Ortanca çocuk                    | 35 | 27,3     |
|                       | En küçük çocuk                   | 18 | 14,1     |
| Doğum Sırası          | İlk çocuk                        | 48 | 37,5     |
|                       | Ortanca çocuk                    | 38 | 29,7     |
|                       | En küçük çocuk                   | 42 | 32,8     |

Tablo 2. Çalışmadaki sayısal verilerin ortalaması

|              | N   | Minimum | Maksimum | Ortalama | Standart Sapma |
|--------------|-----|---------|----------|----------|----------------|
| Yaş          | 128 | 18,00   | 55,00    | 31,29    | 9,23           |
| Evlilik yaşı | 66  | 16,00   | 38,00    | 24,74    | 4,58           |
| Çocuk sayısı | 66  | 1,00    | 4,00     | 2,53     | ,91            |
| YİYE         | 128 | 96,00   | 183,00   | 137,56   | 19,22          |
| KAÇINMA      | 128 | 26,00   | 114,00   | 59,81    | 14,72          |
| KAYGI        | 128 | 45,00   | 112,00   | 77,75    | 12,44          |

Yahşi, G., Bayraktar, S. (2016). Bağlanma kuramı çerçevesinde doğum sırasının bağlanma stilleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (1), 209-218.

Tablo 3. Katılımcıların bilgi formundan elde edilen bulgularına göre YİYE, kaçınma ve kaygı durumlarının karşılaştırılması

|                      |                      | YİYE   |        |   | Kaçınma |        |      | Kaygı |       |   |
|----------------------|----------------------|--------|--------|---|---------|--------|------|-------|-------|---|
|                      |                      | Ort.   | Ss.    | P | Ort.    | Ss.    | P    | Ort.  | Ss.   | P |
| Cinsiyet             | Kadın                | 137,27 | 18,61  |   | 60,92   | 15,24  |      | 76,34 | 12,11 |   |
|                      | Erkek                | 138,08 | 20,50  |   | 57,75   | 13,63  |      | 80,33 | 12,76 |   |
| Eğitim durumu        | İlkokul              | 149,66 | 10,78  |   | 54,00   | 6,08   |      | 95,66 | 9,71  |   |
|                      | Ortaokul             | 139,28 | 24,25  |   | 63,42   | 19,04  |      | 75,85 | 15,91 |   |
|                      | Lise                 | 137,80 | 21,02  |   | 58,59   | 15,79  |      | 79,21 | 13,27 |   |
|                      | Yüksekokul           | 129,73 | 14,82  |   | 57,15   | 11,07  |      | 72,57 | 9,61  |   |
|                      | Üniversite           | 139,30 | 17,789 |   | 61,50   | 14,50  |      | 77,80 | 10,67 |   |
|                      | YL/doktora           | 139,00 | 12,74  |   | 61,20   | 7,75   |      | 77,80 | 9,28  |   |
| Yaşadığı Yer         | Köy                  | 119,66 | 21,50  |   | 60,66   | 14,57  |      | 59,00 | 7,54  |   |
|                      | Kasaba               | 133,50 | 19,90  |   | 58,72   | 14,38  |      | 74,77 | 10,12 |   |
|                      | Şehir                | 139,24 | 17,95  |   | 60,07   | 13,65  |      | 79,16 | 12,87 |   |
|                      | Büyükşehir           | 137,35 | 21,64  |   | 59,67   | 18,27  |      | 77,67 | 11,38 |   |
| Medeni Durum         | Evli                 | 138,60 | 20,23  |   | 60,29   | 15,96  |      | 78,31 | 13,05 |   |
|                      | Bekar (yalnız)       | 134,08 | 16,72  |   | 58,86   | 12,92  |      | 75,22 | 10,61 |   |
|                      | Bekar (ilişkisi var) | 141,38 | 20,95  |   | 60,72   | 15,87  |      | 80,66 | 12,12 |   |
|                      | Sözlü-nişanlı        | 137,87 | 20,65  |   | 58,50   | 12,64  |      | 79,37 | 16,70 |   |
| Evlilik Şekli        | Dul                  | 131,00 | 5,65   |   | 58,50   | 12,02  |      | 72,50 | 6,36  |   |
|                      | Flört evliliği       | 138,58 | 21,87  |   | 58,69   | 14,43  |      | 79,88 | 13,99 |   |
|                      | Görücü usulü         | 138,39 | 17,80  |   | 62,25   | 17,82  |      | 76,14 | 11,48 |   |
|                      | Kaçarak evlendim     | 134,50 | 24,74  |   | 60,00   | 11,31  |      | 74,50 | 13,43 |   |
| Anne Eğitimi         | Okur-yazar değil     | 138,33 | 22,78  |   | 56,66   | 12,99  |      | 81,66 | 14,52 |   |
|                      | İlkokul              | 138,97 | 20,00  |   | 61,04   | 15,52  |      | 77,93 | 12,64 |   |
|                      | Ortaokul             | 136,81 | 21,05  |   | 59,00   | 15,69  |      | 77,81 | 14,53 |   |
|                      | Lise                 | 136,05 | 13,93  |   | 59,55   | 13,10  |      | 76,50 | 9,15  |   |
|                      | Yüksekokul           | 130,00 | 7,07   |   | 55,50   | 10,60  |      | 74,50 | 3,53  |   |
|                      | Üniversite           | 122,00 | 11,78  |   | 50,33   | ,57    |      | 71,66 | 11,67 |   |
| Baba Eğitimi         | Okur-yazar değil     | 133,33 | 33,84  |   | 53,00   | 7,81   |      | 80,33 | 26,31 |   |
|                      | İlkokul              | 138,16 | 20,00  |   | 58,98   | 15,36  |      | 79,18 | 12,31 |   |
|                      | Ortaokul             | 141,92 | 21,82  |   | 64,30   | 15,46  |      | 77,61 | 14,35 |   |
|                      | Lise                 | 137,00 | 14,52  |   | 60,30   | 14,65  |      | 76,69 | 10,57 |   |
|                      | Yüksekokul           | 129,12 | 17,43  |   | 53,37   | 11,12  |      | 75,75 | 8,10  |   |
|                      | Üniversite           | 134,90 | 17,77  |   | 59,90   | 13,11  |      | 75,00 | 13,60 |   |
|                      | YL/ doktora          | 125,50 | 13,43  |   | 52,50   | 14,84  |      | 73,00 | 1,41  |   |
| Sosyo ekonomik durum | Çok iyi              | 130,33 | 15,26  |   | 55,50   | 13,98  |      | 74,83 | 10,87 |   |
|                      | İyi                  | 138,69 | 19,76  |   | 60,15   | 13,88  |      | 78,53 | 12,75 |   |
|                      | Orta                 | 137,60 | 18,85  |   | 60,09   | 16,64  |      | 77,51 | 12,11 |   |
|                      | Kötü                 | 122,00 | 12,76  |   | 55,66   | 15,044 |      | 66,33 | 9,29  |   |
| En İdeal Çocuk       | İlk çocuk            | 137,05 | 20,01  |   | 61,45   | 16,64  |      | 75,59 | 14,37 |   |
|                      | Ortanca çocuk        | 131,69 | 16,75  |   | 56,88   | 13,03  |      | 74,80 | 12,32 |   |
|                      | En küçük çocuk       | 140,20 | 19,42  |   | 60,04   | 14,23  |      | 80,15 | 10,93 |   |
| En Zor Çocuk         | İlk çocuk            | 139,37 | 19,65  |   | 60,38   | 13,31  |      | 78,98 | 12,12 |   |
|                      | Ortanca çocuk        | 136,45 | 16,75  |   | 59,68   | 13,86  |      | 76,77 | 13,89 |   |
|                      | En küçük çocuk       | 132,16 | 21,66  |   | 57,66   | 21,37  |      | 74,50 | 10,50 |   |
| Doğum sırası         | İlk çocuk            | 139,22 | 16,76  |   | 63,50   | 15,77  |      | 75,72 | 11,21 |   |
|                      | Ortanca çocuk        | 138,97 | 19,74  |   | 59,73   | 12,87  | 0,41 | 79,23 | 13,78 |   |
|                      | En küçük çocuk       | 134,38 | 21,33  |   | 55,66   | 14,24  |      | 78,71 | 12,48 |   |

Tabloda yalnızca anlamlı farklılık gösteren değişkenlere ilişki p değeri aktarılmıştır. Cinsiyete göre kaygı alt ölçeğinde göre erkek ve kadınlar arasında sınırlı anlamlılık olduğu söylenebilir ( $P = 0,084$ ). Eğitim durumu-kaygı ve doğum sırası-kaçınma değişkenleri arasındaki farkların karşılaştırılmasına ilişkin analizler Tablo 3.4. ve 3.5.'de aktarılmıştır.

Tablo 4. Eğitim durumuna göre gruplar arasındaki farklılıkların karşılaştırılması

|       |           | (I) Eğitim | (J) Eğitim              | Ortalama Farklılık (I-J) | P    |
|-------|-----------|------------|-------------------------|--------------------------|------|
| KAYGI | Tukey HSD | İlkokul    | Ortaokul                | 19,80                    | ,115 |
|       |           |            | Lise                    | 16,45                    | ,213 |
|       |           |            | Yüksekokul              | 23,08*                   | ,032 |
|       |           |            | Üniversite              | 17,86                    | ,146 |
|       |           |            | Yüksek lisans / doktora | 17,86                    | ,341 |

Eğitim durumuna göre YİYE, kaçınma ve kaygı durumlarının karşılaştırılması neticesinde YİYE ve kaçınmaya göre eğitim açısından bir fark görülmezken kaygı alt ölçeğinden elde edilen puanlar ve eğitim durumlarına göre yapılan karşılaştırma sonucunda ilkökul mezunları ile yükseköğretim mezunları arasında kaygı alt ölçeğine göre istatistiksel açıdan anlamlılık olduğu belirlenmiştir ( $P = 0,032$ ).

Tablo 5. Doğum sırasına göre gruplar arasındaki farklılıkların karşılaştırılması

|         |           | (I) Doğum sırası | (J) Doğum sırası | Ortalama Farklılık (I-J) | P    |
|---------|-----------|------------------|------------------|--------------------------|------|
| KAÇINMA | Tukey HSD | En büyük         | Ortanca          | 3,76                     | ,456 |
|         |           |                  | En küçük         | 7,83*                    | ,031 |

Doğum sırasına göre YİYE, kaçınma ve kaygı durumlarının karşılaştırılması neticesinde YİYE ve kaygıya göre doğum sırası açısından bir fark görülmezken kaçınma alt ölçeğinden elde edilen puanlar ve doğum sırasına göre yapılan karşılaştırma sonucunda en büyük çocuklar ile en küçük çocuklar arasında kaçınma alt ölçeğine göre anlamlılık tespit edilmiştir ( $P=0,031$ ).

#### 4. Tartışma ve sonuç

Yapmış olduğumuz bu çalışmada 18 yaş ve üzerinde ve 3 kardeşe sahip olan bireyler kullanılmış olup katılımcılar içerisinde üvey kardeşi olan bulunmamaktadır. İstenilen özelliklere sahip olan bireyler rastgele seçilmişlerdir. Çalışmaya katılanların tamamı kendi istekleriyle katılım gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada veri toplama araçları olarak Bilgi formu ve Yakın İlişkilerde Yaşantı Envanteri kullanılmıştır.

Çalışma 128 katılımcı ile gerçekleştirilmiş olup bunların 83 tanesi kadın, 45 tanesi ise erkek bireylerden oluşmuştur. Yapılan analizler sonucunda kadınların erkeklere oranla daha fazla kaçınma davranışı sergiledikleri görülmektedir ki Türkiye şartlarına göre uyumlu bir sonuçtur. Kaygı alt ölçeğine göre yapılan analizlerden elde edilen sonuçlar incelendiğinde kadınlarda ortalama  $76,34 \pm 12,11$  iken erkeklerde ise  $80,33 \pm 12,76$  olduğu belirlenmiştir. Türkiye’de çalışan

kesimin büyük bir bölümünü erkeklerin oluşturması, maddi durumun düşük olması, daha fazla sorumluluğa sahip olması gibi nedenler dikkate alındığında erkek bireyler üzerinde daha fazla stres unsurlarının rol oynadığı söylenebilir. Bu durum neticesinde de erkeklerde kaygı durumunu daha yüksek olduğu düşünülmektedir ki elde ettiğimiz bu sonuç bu duruma paraleldir. İstatistiksel olarak gruplar arasında anlamlılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan İlişkiz Grup T testi sonucunda cinsiyete göre herhangi bir anlamlılık bulunamamıştır ( $P > 0,05$ ). Bununla birlikte kaygı alt ölçeğine göre erkek ve kadınlar arasında sınırlı anlamlılık olduğu söylenebilir ( $P = 0,084$ ).

Kaçınma” ve “kaygı” alt ölçeklerine uygulanan analizler, hiçbir temel etkinin ve ortak etkinin anlamlı olmadığını göstermiştir. Bu bulgu, sözü edilen değişkenler açısından gruplar arasında fark olmadığını ortaya koymaktadır. Ülkemizde daha önce yapılan bazı çalışmalar (Büyükşahin, 2001; Sümer ve Güngör, 1999) ise bağlanma stillerinin cinsiyet açısından farklılık gösterdiklerini ileri sürmektedir. Sümer ve Güngör (1999) üniversite örnekleminde gerçekleştirdikleri çalışmaları, erkeklerin anlamlı olarak kadınlardan daha çok kayıtsız bir stille ilişkilerine bağlı oldukları ve daha düşük kaygıya sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Kaygı alt ölçeğinden elde edilen puanlar ve eğitim durumlarına göre yapılan karşılaştırma sonucunda ilkokul mezunları ile yüksek okul mezunları arasında kaygı alt ölçeğine göre istatistiksel açıdan anlamlılık olduğu belirlenmiştir ( $P = 0,032$ ). Eğitim durumuna göre elde edilen sonuçlar dikkate alındığında ilkokul mezunu olanların daha kaygılı oldukları görülmektedir. Eğitim seviyesinin yüksek olması insanlara hayattaki zorluklar karşısında daha mantıklı davranma ve zorluklarla mücadele konusunda daha bilinçli ve uygun mücadele yöntemleri kullanma imkanı sağlamaktadır. Eğitim seviyesinin bağlanma üzerinde etkili olduğu daha önce yapılan çalışmalarda da görülmüş olup elde ettiğimiz sonuçlar öncekilerle paralellik göstermektedir.

Yaşanılan yere göre yapılan analizlerde gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlılık olmadığı görülmüştür ( $P > 0,05$ ). Doğum sırasına göre yapılan karşılaştırmada katılımcılardan en küçük çocuk olanlar en düşük kaçınma ortalamasına sahip iken ilk çocuk olarak dünyaya gelenlerin kaçınma ortalamalarının en yüksek olduğu belirlenmiştir. Kaçınmaya göre değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ( $P < 0,05$ ).

Doğum sırasına göre YİYE, kaçınma ve kaygı durumlarının karşılaştırılması neticesinde YİYE ve kaygıya göre doğum sırası açısından bir fark görülmezken kaçınma alt ölçeğinden elde edilen puanlar ve doğum sırasına göre yapılan karşılaştırma sonucunda en büyük çocuklar ile en küçük çocuklar arasında kaçınma alt ölçeğine göre anlamlılık tespit edilmiştir ( $P = 0,031$ ).

Sonuç olarak yapılması planlanan yeni çalışmalarda daha geniş örneklemlerde, değişkenlerin farklılaştırılarak ele alınması doğum sırasının yetişkinlikteki bağlanma ve diğer alanlara etkisinin görülmesi adına önem arz edeceği düşünülmektedir.

## Kaynakça

- Adler, A. (2000). *Yaşamın Anlam ve Amacı*, (K. Şipal, Çev.), İstanbul: Say Yayınları
- Adler, A. (2010). *Yaşamın Anlamı*. (H. İlhan, Çev.). Ankara: Alter Yayıncılık
- Bartholomew K, Horowitz LM. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *J Pers Soc Psychol* 1991; 61:226-244
- Bowlby, J. (1953). *Child Care And The Growth Of Love*. Great Britain: Hazell Watson & Viney Ltd., Great Britain

Yahşi, G., Bayraktar, S. (2016). The effect of birth order on attachment style according to attachment theory. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (1), 209-218.

---

- Brennan KA, Clark CL, Shaver PR. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In. J.A. Simpson; W.S. Rholes (Eds), *Attachment theory and close relationships* (pp.46-76). New York: Guilford Press.
- Büyüksahin, A. (2001). *Yakın ilişki kuran ve kurmayan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Sosyal Psikolojik Etkiler Yönünden Karşılaştırılması*, Yüksek lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cebeci S.C.T. (2009). *Tam Aileye ve Tek Ebeveyne Sahip Ailelerden Gelen 7-12 Yaşları Arasındaki Çocukların Bağlanma Stilleri ve Kaygı Durumları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, D., (2000). *Bağlanma Stillerinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklar Arası Aktarımında Ana Babalık Stillerinin Rolü*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- McGuirk, E.M. & Pettijohn II, T.F. (2008). Birth order and romantic relationship styles and attitudes in college students. *North American Journal of Psychology*, 10(1):37-52.
- Sümer N, ve Güngör D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleri Üzerinde Psiko-metrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma, *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43):71-106.

### Extended abstract in English

The effect of birth order on attachment style according to attachment theory is an important unit for family system. Family is the smallest integral part of society. Being in interaction with family, provides a basis for personality and mental structure for child. From birth, children begin to make attachments in family which is going to be essential for their further behaviors (Cebeci, 2009).

Bowlby (1953) pointed out the importance of relationship between child and person who raises him/her. This emotional relationship which he called "attachment", provides children a safe world and in this sense takes an important part for them to be open to outside world and new experiences. McGuirk and Perrijohn (2008) think that birth order (the biggest, middle, the smallest or single child) affects how participants think and behave about relationships.

Adler (2010) made researches on children's experiences about differential benefits and harms depends on their positions' in family. He mentioned that children's position in family has a major influence on them. Form of relationship which is shaped through childhood, family relations, parent's attitudes and behaviors' are efficient on personality development. Parent's relationships with their children, care and protection behavior which parents show their children alters according to children's position in the family (first child, middle child, last child and only child) which means real birth order (Adler, 2000). Our birth order, which child we are in our family is so important for shaping our personality structure.

Main purpose of this research is structured as "examining birth order's influence on attachment style". With benefits of literature, important subject as effects of child's position in family (birth order) on attachment in adulthood is tried to be clarified by examining variables which affects birth order, attachment, attachment in adults. The importance of this study is to show the effect of childhood experiences to the adulthood.

Individuals who are 18 years old and over and have three siblings have participated in the study. Participants don't have step-sibling or didn't experience sibling death. They have been chosen randomly among people who has the features that researcher demands. Any condition was not asked for except being 18 years old and over and also being grand/first child, middle/second child or small/last child. All of the participants took place in the study by their own will. Identifying information like name, surname was not asked.

For examining the research problem, Personal Information Form which is prepared by researcher and The Experiences in Close Relationships Inventory-II were used. Total number of participants is 128. 83 of them are females and 45 of them are males. Average age of participants is 31,296. There are totally 66 married participants and their average marriage age is 24,742 and average number of children is 2,530. When findings from The Experiences in Close Relationships Inventory were examined, average ECR was determined as 137,562. ECR has two subscales. One of them is avoidance and the other one is anxiety. Average avoidance score of participants is 59,812 and average anxiety score is 77,75.

As a result of analysis, it is seen that females show much more avoidance behavior than males which is compatible with Turkey's conditions. According to findings of anxiety subscale, male has higher means than female. In Turkey, males have much more stress factors such as generating a huge part of the working population, bad financial situation and having more responsibilities.

As a result of this case it is thought that males have higher anxiety scores which is parallel to the result which we obtained.

As a result of comparison between scores from anxiety subscale and educational status, it is stated that there is statistical significance between graduate from primary school and graduate from academy ( $P = 0,032$ ). According to educational status findings, it is seen that primary school graduates are more anxious. High educational level provides people being rational against challenges in life and coping with difficulties rationally and in a convenient way. It has been seen that education level has an effect on attachment and this evidence has shown parallelism with the previous researches.

Findings with respect to place where participants live, show that there is not statistical significance between groups ( $P > 0,05$ ). According to comparison between birth orders, it is stated that while the smallest children has minimum average avoidance scores, first children has maximum average avoidance scores. There is statistically significant difference between variables with respect to avoidance ( $P < 0,05$ ). As a result of this research, the proposals are to make similar studies with larger samples and add some other experiences which may predict attachment style for adult-hoods.